

ומהו הדבר שעשה ה' שעליו רננו צדיקים?
— לישרים נאווה תהילה. אל תקרי נאווה
תהילה, אלא נווה תהילה, כלומר במה
שעשה הקב"ה לנוה התהילה, דהיינו למשכן
ולביהמ"ק. בעבור ובזכות הישרים, וזה משה
ודוד, הם הישרים שזכו שהקב"ה עשה
בנווה — בבית שהם בנו דבר מיוחד, והוא,
שלא שלטו שונאיהם — מחריבי ביהמ"ק
במעשיהם. דוד — מצינו שלא שלטו שונאים
במעשה ידיו, דכתיב לגבי חורבן ביהמ"ק
"טבעו בארץ שעריה" שנבלעו השערים
באדמה ולא שלטה בהם יד האויבים
לקחתם.

משה, מצינו שלא שלטו אויבים במעשה
ידיו דאמר מר — משנבנה ביהמ"ק ראשון
נגזז אהל מועד, קרשיו, קרסיו, ובריחיו,
ועמודיו, ואדניו. היכא? היכן נגזזו המשכן
וכליו? אמר רב חסדא אמר אבימי נגזזו
תחת מחילות של היכל ביהמ"ק.

תנו רבנן —

סוטה נתנה עיניה, בחמדה במי שאינו ראוי
לה, שהרי אינה מותרת אלא לבעלה.

ועונשה הוא — מה שבקשה לא נתנו לה.
שהרי אסורה לעולם על הבעל. ומה
שבירה, דהיינו את בעלה, נטלוהו ממנה,
שהרי אסורה גם עליו.

שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו — מה
שמבקש אין נותנים לו ומה שבידו נוטלים
הימנו. וכן מצינו בנחש הקדמוני — הנחש ט-ב
שהחטיא את אדם וחוה שנתן את עיניו במה
שאינו ראוי לו שנתן עיניו בחוה ובא עליה,
עונשו הוא — מה שביקש, לא נתנו לו. ולא
עוד, אלא, ומה שבידו — נטלוהו הימנו .

מן המלך שחטא עד שעת שילוחו מן
המלכות.

שנאמר — בסאסאה תשלחה תריבנה. והיינו
שבשעת שילוחו אז תריבנה — תענישנו על
סאת חטאיו.

אמימר מתני להא דרב חנינא בר פפא אהא,
אמימר שנה את דברי רב פפא על פסוק
אחר.

מאי דכתיב "כי אני ה' לא שניתי ואתם בני
יעקב לא כליתם" — כך הוא פירוש הפסוק.

אני ה' לא שניתי — לא הכיתי לאומה פעם
אחת ושניתי לה להכותה, אלא כיון שהיכיתי
אותה השמדתי וכיליתי אותה לגמרי. ואתם
בני יעקב, אף שהיכיתי בכם — לא כיליתם
ונשאתם קיימים.

היינו דכתיב, וזהו כוונת הפסוק "חיצי
אכלה במ", דהיינו אף שחיצי כלים, מכל
מקום, והם — בני ישראל, אינם כלים. אמר
רב חמנונא: אין הקב"ה נפרע מן האדם עד
שתמלא סאתו — סאת עוונותיו, ועד אז
ממתין לו ומאריך אפו.

שנאמר "במלאת ספקו ייצר לו". והיינו,
שכאשר תמלא סאתו, יבוא על כל סיפוקו
בחטאיו, אז ייצר לו — יבואו עליו צרות
ועונשים.

דרש רב חנינא בר פפא: מאי דכתיב "רננו
צדיקים בה' לישרים נאווה תהילה. שהיה
צריך לכתוב הפסוק "רננו צדיקים לה'" ולא
"בה'", באות ב', אלא כונת הפסוק רננו
צדיקים — במה שעשה ה'.

ואח"כ בטן לייט. קודם מזכיר את הירך
ואח"כ את הבטן, ומיא כי בדקי —
וכששותה את המים ונבדקת על ידם כי
אורחיהו בדקי — הרי הם בודקים כדרך
כניסתם לגוף האשה, בטן ברישא — והדר
ירך. קודם בטנה צבה, ואח"כ ירכה נופלת.

ומקשינן — בקללה נמי כתיב "לצבוט בטן
ולנפיל ירך", גם בקללה מצינו בתורה את
סדר הדברים שמתחיל מבטן ואם כן זה
סותר לפסוק השני לגבי הקללה שמתחיל
קודם בירך. ומשינן — באמת בקללה
מזכיר הכהן קודם את הירך והפסוק בקללה
שאומר הפוך,

ההוא — דקא מודע לה כהן דבטן ברישה,
והדר ירך, שלא להוציא לעז על המים
המריב. —

בא ללמדנו שהכהן מסביר לה שסדר
פורענותה הוא קודם הבטן ואח"כ הירך ולא
כדרך שאומר בקללה, וזהו כדי לא להוציא
לעז על המים שיאמרו האנשים שהמים לא
פעלו כפי שהתורה אומרת ולכך הוצרך
לומר לה כיצד תמות.

מתניתין:

למדנו במשנה הקודמת שבדרך שאדם מודד
מודדין לו, ועכשיו המשנה מביאה על זה
כמה דוגמאות —

שמשון הלך אחר עיניו במה שביקש לישא
את האשה הפלישתית שמצאה חן בעיניו.

לפיכך עונשו היה שנקרו פלשתים את עיניו.

שהרי קודם לכן היה הנחש הולך בקומה
זקופה, ולאחר עונשו — הרי הוא הולך על
גחונו. אמר הקב"ה, אני אמרתי קודם
שחטא היא הנחש מלך על כל בהמה וחייה,
ועכשיו, שחטא, ארור הוא מכל הבהמה
ומכל חייית השדה. אני אמרתי יהלך בקומה
זקופה, עכשיו על גחונו ילך.

אני אמרתי יהא מאכלו מאכל אדם ומשובח
משל חיה ועוף, ועכשיו עפר יאכל.

הוא הנחש אמר בלבו אהרוג את אדם ואשא
לאשה את חוה, עכשיו "איכה אשית בינך
ובין האשה, ובין זרעך ובין זרעה". וכן
מצינו — בקין — חמד את התאומה
היתירה שנוולדה עם הבל. קורח — חמד את
הכהונה. ובלעם — חמד את כספו של בלק.
ודואג — קנא בדוד המלך. ואחיתופל —
חמד את המלוכה. וגיחזי — חמד את ממונו
של נעמן. ואדוניו — חמד את אבישג.
עוזיהו — חמד את הכהונה. והמן.

כל אלה, שנתנו עיניהם במה שאינו ראוי
להם, מה שבקשו לא ניתן להם, ומה שבידם
— נטלוהו מהם. בירך התחילה בעבירה וכו'
לפיכך תלקח הירך תחילה וכו'.

מא הני מילי? מנין שזהו סדר הפורענות,
תחילה הירך ואח"כ הבטן.

אילימא אם משום דכתיב "בתת ה' את ירכך
נופלת ואת בטנך צבחה", ומכאן שסדר
הדברים קודם ירך ואח"כ בטן, והכתיב והרי
בפסוק אחר משמע להיפך: "וצבתה בטנה,
ונפלה ירכה". ואם כן, משמע קודם הבטן
ואח"כ הירך. ומשינן, אמר אביו, כי לייט,
כאשר אומר לפניו הכהן את הקללות, שזוהי
תחילת הפורענות שלה, אז לייט תחילה ירך

וכמו כן לענין הטובה כשאדם עושה דבר מצוה, שכרו מדה כנגד מדה, וכמו שמצינו

—

שמרים המתינה למושה שעה אחת לראות מה יקרה בנהר עם התיבה של משה רבינו.

שנאמר — ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו.

לפיכך זכתה מרים שכשלקתה בצרעת נתעכבו בשבילה עם ישראל ז' ימים במדבר עד שנתרפאה מצרעתה.

שנאמר — והעם לא נסע למסעותיו עד האסף שנרפאה מרים.

וכן מצינו —

שהרי יוסף זכה רצה לזכות לקבור את אביו, והרי אין באחיו גדול ממנו שהרי הוא היה מלך, ובכל זאת הלך לקבור את אביו.

וכמו שנאמר — ויעל יוסף לקבור את אביו, ויעל עמו גם רכב גם פרישים.

לפיכך זכה — שנאמר עליו מי לנו גדול מיוסף שזכה לכבוד גדול בקבורתו, שלא נתעסק בקבורתו אלא משה שאין גדול ממנו.

שהרי משה זכה רצה לזכות להתעסק בקבורת עצמות יוסף, ואין בישראל גדול ממנו ממה רבינו.

שנאמר — ויקח משה את עצמות יוסף עמו.

וכן מצינו:

שהרי מי גדול ממושה רבינו, ובכל זאת נתעסק הוא עצמו בקבורתו של יוסף.

שנאמר — ויאחזוהו פלשתים וינקרו את עיניו.

וכן מצינו שאבשלום נתנאה בשערו היפה שהיה לו.

לפיכך היה עונשו שנתלה בשערו.

ולפי שבא אבשלום על עשר פלגשי אביו.

לפיכך היה עונשו, שנתנו שדקרו בו עשר לונביות חניתות כשהרגוהו.

שנאמר — ויסבו עשרה אנשים נושאי כלי יואב וכל העשרה דקרו אותו בחניתות.

ולפי שגנב שרימה ג' [לבבות] — את לב אביו דוד המלך, ואת לב בית דין כי אבשלום היה נזיר עולם, והיו שערותיו ארוכות, ורצה להקל על עצמו, כי הכבידו עליו, ואמר לדוד שהוא רוצה ללכת לחברון לשלם את נדרו להקריב קרבן נזיר, וביקש מדוד שיכתוב לו שכל שני אנשים שירצה שילכו עמו, חייבים להתלות אליו, והיה מראה את חותמו של דוד למאתיים איש מראשי הסנהדרין, וכולם היו הולכים עמו, והלכו לתומם כדי ללוותו, ולא ידעו שרצונו למרוד בדוד, ונמצא שרימה את דוד ואת הסנהדרין.

וכן מצינו שרימה את לב ישראל.

שנאמר — ויגנב אבשלום את לב אנשי ישראל.

לפיכך נתקעו תקעו לו בלבו ג' שבטים כנגד ג' הלבבות שגנב.

שנאמר — ויקח [יוואב] שלשה שבטים בכפו ויתקעם בלב אבשלום.

כוחו, ואז היא גילחה את שערותיו, ואז באו הפלישתים ונקרו את עיניו, ואסרו אותו. אחרי כן נאספו הפלישתים לחוג את תפיסת שמשון, ואז ביקש שמשון מהקב"ה שיחזיר לו את כחו עוד פעם אחת, ואז תפס את עמודי הבנין והפיל את הבנין על יושביו.

תנו רבנן:

שמשון בעיניו מרד בהקב"ה.

שנאמר — ויאמר שמשון אל אביו, אותה קח לי, כי היא ישרה בעיני ביקש מאביו שאת האשה שמצאה חן בעיניו, הוא רוצה לאשה, ובוזה מרד בהקב"ה ע"י עיניו.

ולפיכך נענש מדה כנגד מדה שנקרו פלשתים את עיניו.

שנאמר — ויאחזוהו פלשתים וינקרו את עיניו.

שואלת הגמרא:

איני איך יתכן שמה שאמר לאביו שרוצה את האשה שמצאה חן בעיניו, נחשב למרידה —

והכתיב ואביו ואמו לא ידעו שמה שהוא רוצה לישא את האשה הוא משום כי מה' הוא ומבואר שהקב"ה עשה שיחשוק בה, כדי שיוכל להתגרות בפלשתים, ואם כך לא היה בזה מרידה בהקב"ה, אלא רצון הבורא.

מתרצת הגמרא:

כי אזל מיהא אף שהיה הדבר מהשגחתו יתברך, מכל מקום מה שבחר באשה זו דוקא

שלא נתעסק בקבורתו של משה, אלא המקום הקב"ה בכבודו ובעצמו כביכול קבר אותו.

שנאמר — ויקבור אותו בניא.

ולא על משה בלבד אמרו שהקב"ה מתעסק בקבורתם, אלא אף על כל הצדיקים.

שנאמר — והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך הרי שהקב"ה אוסף את נשמות הצדיקים ומתעסק בקבורתם.

גמרא:

כדי לבאר את הסוגיא, נקדים את סיפור שמשון בקצרה:

הקב"ה הבטיח למנוח ואשתו, שיוולד להם בן שיושיע את ישראל, אך עליו להיות נזיר כל ימיו, ואם יולד להם בן יקראו את שמו שמשון. בתחילה שמשון ירד לתמנתה וראה שם אשה פלישתית, ואמר לאביו שהיא מצאה חן בעיניו, ונשאה משום שרצה להלחם בפלישתים, וחשב שעדיף שקודם ישא אשה מהם. אח"כ אשתו נתגרשה ממנו, וכנקמה לקח שלש מאות שועלים ושזם בזנבותיהם לפידיים וכך שרף את שדות הפלישתים. אחרי כן הלך שמשון לעזתה וראה שם אשה זונה ובא עליה. וכששמעו הפלישתים שהוא נמצא בעיר רצו להורגו, ושמשון שם על כתפיו את דלתות שער העיר ולקחם. אחרי כן אהב שמשון אשה ושמה דלילה, והפלישתים בקשו ממנה שתפתה אותו שיאמר לה מהו סוד כוחו הגדול, ואכן דלילה הצליחה לפתותו, ואמר לה שכוחו הגדול הוא במה שהוא נזיר מיום הולדתו, וביום שבו יגלח את שערותיו יסור

בתר ישרותיה אזל משום שהיא מצאה חן בעיניו והלך אחרי עיניו.⁽¹⁾

תניא למדנו בכרייתא —

רבי אומר תחילת קלקולו של שמשון, היה בעזה —

לפיכך לקה בעזה.

מאיפה אנו יודעים שתחילת קלקולו בעזה.

דכתיב — וילך שמשון עזתה, וירא שם אשה זונה וגו'.

מאיפה אנו יודעים שלפיכך לקה תחילת עונשו היה בעזה.

דכתיב — ויורידו אותו עזתה.

שואלת הגמרא:

והכתיב — וירד שמשון תמנתה ועל זה כתוב וירא שם אשה מבנות פלישתים ותיטב בעיני שמשון.

הרי שהמעשה של תמנתה היה לפני המעשה של עזה, ואם כך למה לא אמרה הכרייתא שתחילת קלקולו היה בתמנתה

מתרצת הגמרא:

תחלת קלקולו מיהא בעזה היה שהרי במעשה של תמנתה כתוב שלקחה לאשה, ואין זה קלקול גמור, שהרי לקחה לאשה ולא בא עליה בזנות,⁽²⁾ ורק במעשה שהיה בעזה נחשב לקלקול, שהרי ראה אשה זונה ובא עליה:

כתוב בפסוק — ויהי אחרי כן ויאהב אשה בנחל שורק ושמה דלילה.

ולמה נקרא שמה דלילה —

תניא רבי אומר —

אילמלא אף אם לא היה נקרא שמה מלידה דלילה, ראוייה היתה שתקרא דלילה.

ומשום שדילדלה עקרה את כחו של שמשון, דילדלה עקרה את לבו, ודילדלה ועקרה את מעשיו.

דילדלה את כחו מנלן —

דכתיב — לאחר שהסירה את שערו ויטר כחו מעליו חסר כוחו מעליו.

דילדלה את לבו מנלן —

דכתיב — ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו שסיפר לה את כל אשר על לבו, והיינו במה שסיפר לה את כל סוד כוחו.

שהיה בתמנתה נאמר שמה' הוא, כמבואר בפסוקים שם, אבל הכרייתא שמביאה את הפסוק שהיה בתמנתה ועל זה אמרה שמשון מרד בעיניו, שפיר מקשה והא מה' הוא.

2. על פי לשון רש"י. ותמה המהרש"א דאדרבא דרך נשואין הוא איסור דאורייתא של לא תתחנן, במ, ואילו דרך זנות אינו אלא איסור מדרבנן,

1. והקשה המהרש"א מדוע לא הקשו כן על המשנה, שאמרה שמשון הלך אחר עיניו ולכן נענש, הרי מה' הוא, ותירץ העיון יעקב, שהרי שמשון בא על שלשה נשים מבנות פלשתים, אחת מתמנה, ואחת מעזתה, ואחת ששמה דלילה, וכמבואר בפסוקים בשופטים, וא"כ על המשנה אפשר לומר שמדברת על החטא השלישי שנשא את דלילה, ורק על המעשה

אביי אמר — שהרי ידעה בו באותו צדיק,
דלא מפיק שלא יוציא שם שמים לבטלה.

כיון דאמר שסיבת כוחו משום שנזיר אלהים
אני, והזכיר את שם השם.

אמרה דלילה השתא ודאי קושטא קאמר
שעכשיו הוא אומר דברי אמת.⁽³⁾

כתוב בפסוק —

ויחי כי הציקה לו דלילה בדבריה כל הימים
שיגלה לה את הסוד מהיכן יש לו את כוחו
הגדול, ותאלצו —

מאי ותאלצו איך היא הצליחה להכריח
אותו לגלות את סודו —

אמר רבי יצחק דבי רבי אמי —

בשעת גמר ביאה שאז תאות האדם מרובה
נשמטה מתחתיו וזה אילצו לגלות את סודו:

כתוב בפסוק —

דילדה את מעשיו שהרי דאיסתלק שכינה
מיניה השכינה נסתלקה ממנו, לאחר
שהסירה את שערו.

דבתיב — והוא לא ידע כי ה' סר מעליו:

ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו —

שואלת הגמרא:

מנא ידעה מהיכן ידעה שסיפר לה את לבו,
הרי סיפר לה כמה כזבים קודם, ומצאתו
שקין.

מתרצת הגמרא:

אמר רבי חנין אמר רבי ניכרין דברי אמת
כשאדם אומר דברי אמת הם מתקבלים על
הלב.

וכיון שאמר לה ששערו הוא סיבת כוחו,
והיא הרי גם ראתה ששערו מגודל יותר
משער של שאר בני אדם, הבינה שגם מה
שאמר לה שכוחו גדול מפני שהוא נזיר
אלוקים, זה דברי אמת.

ובתוס' שאנ"ץ ובשטמ"ק בשם הרא"ש,
הביאו מהירושלמי דאף שהיתה גויה, ולא שייך
בה לקוחין, מ"מ בצנעה בא עליה, ואף
מדבריהם מבואר דאין איסור לישא כותית
בצנעה, וכמו כן ממבואר מדבריהם דאף במעשה
של תמנתה שמשון בא עליה קודם שגיירה,
אולם ברמב"ם פ"ג מאיסורי ביאה הל' ט"ז
מבואר שגיירה קודם שבא עליה, אלא שזה היה
גירות לשם אישות.

3. וצ"ע, דמ"מ אמאי הותר לו באמת להוציא
שם שמים לבטלה.

וא"כ המעשה של תמנה הוא קלקול טפי, ותירץ
המהרש"א דבמעשה של תמנה שמשון גייר
אותה לפני שנשאה, והיתה מותרת לו, אבל
במעשה של עזה לא גייר אותה, אולם דעת
הרד"ק בשופטים י"ג ד' דגייר את כל השלושה
נשים.

ולפי המהרש"א יש להקשות איך לקח
שמשון אותן בגיותן, דאף שאינו עובר על לאו
דלא תתחתן, כיון שאינו דרך נשואין, אבל הרי
הדין הוא שהבועל ארמית קנאים פוגעין בו,
וצ"ל דס"ל כהשיטות שהובאו באבני מלואים
סי' ט"ז סק"ד דאין איסור כרת לישא כותית אלא
בפרהסיא אבל בצנעה ליכא איסור כרת.

שנעשה לו נס כשהיה צמא, ויצאו מהחמור מים.

כתוב בפסוק — ותחל רוח ה' וגו' —

אמר רבי חמא ברבי חנינא איך מתפרש הפסוק —

עכשיו חלתה התקיימה נבואתו של יעקב אבינו —

דכתיב בברכות של יעקב אבינו —

יהי דן נחש עלי דרך הרי שהמשיל ברוח הקודש את דן לנחש, וכשנולד שמשון אז חלה נבואתו של יעקב, שהרי שמשון היה משבט דן, והוא נמשל לנחש עלי דרך, שמה נחש נוקם ונוטר גם שמשון נוקם ונוטר.

ומהו לפעמו במחנה דן —

אמר רבי יצחק דבי רבי אמני — מלמד שהיתה שכינה מקשקשת לפניו כזוג השכינה כביכול היתה מלזה אותו בכל מקום שהיה הולך, כמו זוג של פעמונים.

ומנלן —

כתיב הכא בברכות של יעקב לפעמו במחנה דן הרי שכתוב לשון של פעמון.

וכתיב התם ככהן גדול שלבש מעיל שהיו בו פעמון ורימון ושם השכינה היתה שורה ככהן הגדול.

שהמלאך הזהיר את אמו של שמשון כשהיתה מעוברת, ועתה השמרי נא ואל תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמא —

מאי כל טמא איזה דברים טמאים אמר לה הנביא שלא תאכל.

ותו ועוד קשה, וכי עד השתא עכשיו דברים טמאים קאכלה אכלה דברים האסורים באכילה.

אמר רבי יצחק דבי רבי אמני —

דברים האסורים בניזיר אף שאמר לה שכיון שהוא יהיה נזיר אלוקים, אסור לה לאכול מן הגפן, וכך אסור לה לשתות יין ושיכר, עדיין אין לנו ראייה שהיא אסורה במשרת ענבים, והיינו שאם שורה את הענבים במים ויש למים טעם יין שתהא אסורה, לכך אמר לה שהיא אסורה בכל דבר טמא.⁽⁴⁾

כתוב בפסוק —

ויבקע אלהים את המכתש מקום קביעות השן אשר בלחי שהקב"ה בקע את לחי החמור ונעשה נס ויצאו משם מים לשמשון הגיבור כשהיה צמא —

אמר רבי יצחק דבי רבי אמני —

הוא הרי איוה התאווה לדבר טמא לישא בת גויה.

לפיכך נתלו חייו בדבר טמא בלחי החמור,

4. וצ"ב דאם כן מהו לשון הפסוק 'כל טמא' הרי לא נאסרה רק במשרת ענבים, ואולי זה כולל חומץ יין וחומץ משכר, ועי' בפרי מגדים

בפתיחה כוללת חלק א' אות י"ז שהביא מהמדרש בפרשת נשא שהזהירה על חומץ יין וחומץ שיכר.

יזיק לו ולנכדו, וכיון שהפלישתים שהם מצאצאי אבימלך חללו את השבועה תחילה, לכן גם שמשון חילל את השבועה. (2)

כתוב בפסוק: אחר שנולד שמשון ויגדל הנער ויברכהו ה' —

במה ברכו הרי ברכה הוא לשון של ריבוי, ולא מצינו בשמשון שום דבר שנתרבה בו, לא עשירות ולא דבר אחר.

אמר רב יהודה אמר רב — שברכו באמתו, שתהא אמתו כשל שאר בני אדם, וזרעו על ידי זה יהיה כנחל שוטף שיהיה זרעו מבורך.

כתוב בפסוק — אחר שתפסו הפלישתים את שמשון והיה בבית עם הפלישתים ויקרא שמשון אל ה' ויאמר ה' אלהים זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הזה ואנקמה נקם אחת משתי עיניי (3) מפלשתים —

אמר רב — אמר שמשון לפני הקדוש ברוך

כתוב בפסוק — ותחל רוח ה' לפעמו בין צרעה ובין אשתאול ומשמע שבמקום המסויים שבין צרעה לאשתאול התחילה רוח הקודש לפעמו, (5) ומהו דבר זה —

אמר רבי אסי — צרעה ואשתאול שני הרים גדולים היו, ועקרן שמשון וטחנן זה בזה ובין שני ההרים התחילה גבורתו של שמשון, וזהו המקום שבו התחילה רוח הקודש של יעקב לפעמו. (6)

כתוב בפסוק — כשבא המלאך לאשת מנוח, אמו של שמשון, אמר לה הנך הרה ויולדת בן, מי שעתיד להקרא שמשון הגיבור, והוא יחל להושיע את ישראל.

אמר רבי חמא ברבי חנינא — שכונת הפסוק שהוחל בטלה שבועתו של אבימלך. (1)

דכתיב בספר בראשית — שאברהם נשבע לאבימלך אם תשקר לי ולניני ולנכדי שלא

5. על פי המהרש"א.

6. על פי המהרש"א.

1. מבאר המהרש"א שמה שלא פירשה הגמרא את הפסוק כפשוטו שהוא יתחיל להושיע את ישראל, משום שהרי גם לפני שמשון, הפלשתים הציקו לישראל והקב"ה הושיעם מיד הפלשתים, וע"כ שכוננת הפסוק מלשון לא יחל דברו שלא יחל דבורו, וכאן התחללה שבועתו של אבימלך.

2. וביאר המהרש"א שצריך לומר שהיה עדיין נכדו של אבימלך חי, דאל"כ הרי כבר בטלה השבועה, ואף שגם קודם לכן היו הפלשתים מצירים לישראל, מכל מקום לא היה בזה חילול

השבועה, כיון שהפלשתים לא היו מושלים עליהם, והשבועה היה שלא יהיה אחד מושל על חברו, ורק בימי שמשון שנאמר ובעת ההיא פלשתים מושלים על ישראל, בזה הפלשתים כבר חללו את השבועה, ולכן היה מותר לשמשון גם לחלל את השבועה.

והנה בב"י סי' רל"ו סק"ו כתב בשם רבינו ירוחם דשנים שנשבעו זה לזה, משחילל אחד את שבועתו, נפטר גם השני משבועתו, וכתב שכן מוכח מפרק קמא דסוטה, וע"ש בביאור הגר"א ס"ק כ"א דכוונתו להוכיח מסוגיין, דאמרינן דכיון שהפלשתים חיללו את השבועה, היה מותר גם לשמשון לחלל את השבועה.

3. ופירש רש"י דכונת שמשון ששכר אחת מעיני תן לי בעולם הזה ושכר האחרת לעולם הבא.